

Nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ chậm phát triển ngôn ngữ: nhìn từ thực tiễn tại Trường mầm non Hoa Anh Đào, huyện Khoái Châu, tỉnh Hưng Yên

Hà Thị Huyền*

*Học viên Cao học K31, Khoa Công tác xã hội - Trường ĐHSP Hà Nội

Received: 18/8/2023; Accepted: 7/9/2023; Published: 15/9/2023

Abstract: Language retardation is a form of communication disorder that greatly affects the comprehensive development of preschool children, profoundly affecting the psychology and emotions of parents and young families. Looking at the fact that many parents of children with language delays do not have adequate awareness and knowledge about this issue, meanwhile, in order to effectively intervene and help children with language delays integrate well with communities in need of multidisciplinary coordination, families, pediatricians, speech therapists, psychologists, occupational therapists, special teachers, social workers, preschool teachers ... in which young parents are the most important factor. Therefore, raising the awareness of parents about children with language delay is an urgent requirement with profound social significance.

Keywords: Language delay; community service; disabled children.

1. Đặt vấn đề

Trong nhịp sống hiện đại, tình trạng trẻ mầm non chậm phát triển ngôn ngữ (CPTNN) có chiều hướng gia tăng mạnh, đặc biệt ở các thành phố lớn, điều này ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển toàn diện của trẻ, để lại những hệ lụy sâu sắc cho tương lai. Đối với trẻ CPTNN, sự tham gia của cha mẹ vào quá trình can thiệp và giáo dục các con rất quan trọng và ngày càng được đề cao hơn. Tuy nhiên, vì nhiều lý do khiến cho cha mẹ có ít thời gian dành cho con cái, nhận thức của một số cha mẹ về CPTNN còn nhiều hạn chế, vẫn còn tình trạng cha mẹ không chấp nhận việc con của mình gặp các vấn đề về rối loạn ngôn ngữ, nhiều trường hợp trẻ CPTNN không được phát hiện sớm, không được can thiệp tích cực, bỏ qua mất giai đoạn vàng làm giảm hiệu quả can thiệp đối với trẻ.

Trường mầm non Hoa Anh Đào trực thuộc phòng giáo dục và đào tạo huyện Khoái Châu, tỉnh Hưng Yên được thành lập từ 16 tháng 5 năm 2016 theo quyết định số 899/QĐ-UBND ngày 16/5/2016 của UBND huyện Khoái Châu, là cơ sở giáo dục tư thục trực thuộc phòng giáo dục đào tạo, có tư cách pháp nhân, có con dấu, tài khoản riêng, thực hiện chăm sóc giáo dục trẻ từ 24 đến 72 tháng. Hiện nay, số lượng trẻ đang theo học tại trường mầm non Hoa Anh Đào là 300 trẻ, trong đó trẻ CPTNN chiếm 20% tổng số trẻ đang học tại trường. Từ đó, nhu cầu thực tiễn đòi hỏi cần có những hoạt động mang tính chuyên nghiệp hướng đến giải quyết các vấn đề của phụ huynh trẻ CPTNN

như việc trợ giúp phụ huynh thay đổi tích cực về tinh thần, nâng cao kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm cho phụ huynh về trẻ CPTNN, giúp phụ huynh có thể tiếp nhận và nâng cao năng lực bản thân. Từ đó, có thể giải quyết được những vấn đề gặp phải trong chăm sóc, giáo dục con em họ bằng những kiến thức, kỹ năng đã được trợ giúp, đây chính là yêu cầu, mục tiêu đặt ra của các hoạt động công tác xã hội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng nhận thức về căn nguyên của trẻ chậm phát triển ngôn ngữ

Chậm phát triển ngôn ngữ được chia thành hai loại, CPTNN đơn thuần và CPTNN tự kỷ, theo rất nhiều nguồn nghiên cứu, CPTNN đơn thuần là chứng suy giảm ngôn ngữ và khả năng phát triển ngôn ngữ khá phổ biến ở trẻ em. Đây là một trạng thái rối nhiễu tâm lý thường để lại nhiều hậu quả. Giống như mọi dạng khuyết tật khác, nguyên nhân của CPTNN tương đối khó nhận dạng. Tuy nhiên, khi đánh giá y khoa những trẻ này, bác sỹ tìm hiểu quá trình người mẹ mang thai cũng như sự phát triển của trẻ và tìm ra những yếu tố bất thường. Có trẻ CPTNN vốn là một đứa trẻ được sinh non, có trẻ do bị sốt cao co giật, bị ngã chấn thương hoặc bất cứ một vấn đề gì gây rối loạn, tổn thương thực thể (vỏ não hoặc cơ quan phát âm tai, mũi, họng, thiếu vắng giao tiếp hai chiều trong giai đoạn từ 0-2 tuổi), bên cạnh đó cũng có nhiều yếu tố tác động khác khiến cho qua strinhf phát triển ngôn ngữ của trẻ bị chậm

lại như: Khiếm thính, tự kỷ, khuyết tật trí tuệ, các vấn đề tâm lý xã hội, các yếu tố nguy cơ (việc sinh non, sử dụng thuốc lá hoặc chất kích thích khi mang thai, sinh đôi, bị nhiễm vi-rút rubella trong thai kỳ, thiếu dinh dưỡng...). Cũng có nghiên cứu cho rằng, thời đại của công nghệ thông tin, công nghiệp số đòi hỏi con người luôn phải gồng mình để bắt kịp với thời đại khiến con người không có nhiều thời gian dành cho gia đình, con cái, đó cũng là lý do được nhiều nhà nghiên cứu quy gán cho các bậc phụ huynh có con CPTNN “do gia đình bỏ bê, không chăm sóc trẻ”... Theo thống kê khảo sát của chúng tôi trên số khách thể được chọn cho thấy:

Bảng 2.1: Ý kiến phụ huynh về nguyên nhân dẫn đến trẻ CPTNN

TT	Nguyên nhân	Số điểm trung bình (Đơn vị x)	Thứ hạng
1	Do đột biến gen	1,21	3
2	Do các bệnh lý thực thể	1,34	1
3	Do di truyền	1,23	2
4	Do trẻ chậm phát triển trí tuệ	1,34	1
5	Do thiếu sự tương tác với gia đình	1,14	4

(Nguồn: Kết quả khảo sát của nghiên cứu, 2023)

Nhìn vào bảng số liệu trên ta thấy: Thực trạng các phụ huynh cũng chưa xác định được căn nguyên chính xác dẫn đến vấn đề CPTNN ở con mình. Phần lớn họ cho rằng nguyên nhân dẫn đến bệnh là do trẻ “chậm phát triển trí tuệ” chứ nguyên nhân chính không xuất phát từ bản thân hay gia đình họ. Họ cho rằng nguyên nhân đầu tiên nghĩ đến là sự tác động từ yếu tố khách quan bên ngoài (do “các bệnh lý thực thể -1,34” và do “chậm phát triển trí tuệ -1,34”. Đây cũng là suy nghĩ phù hợp với tâm lý của đa số phụ huynh khi biết con mình bị khuyết tật. Nguyên nhân thứ hai khiến phụ huynh dễ nghĩ đến nhất là do “gen di truyền”. Ví dụ quan sát thấy bố mẹ, ông bà của trẻ ít nói, ít giao tiếp hoặc hồi nhỏ cũng chậm chạp khó nuôi hay không rời từ đó quy kết sang con (“do di truyền - 1,23”). Rất nhiều gia đình sau khi phát hiện con mắc chứng CPTNN đã lần theo dấu vết gia đình đằng nội và gia đình đằng ngoại xem bên nào có dấu hiệu di truyền liên quan đến bệnh rồi quy kết tại bên họ bên kia và gây mâu thuẫn gia đình, có khi dẫn đến đổ vỡ hạnh phúc. Phòng vấn Anh H.V.T (Nam, 30 tuổi) cho rằng: “*Đằng ngoại nhà cháu cũng có đứa em nhà cậu bị chậm nói giống cháu nhà tôi, chắc do di truyền đằng ngoại rồi*”. Những nguyên nhân khó kiểm soát hơn như “đột biến gen” hoặc do “thiếu sự tương tác với gia đình” thì phụ huynh cảm thấy sự quyết định từ nguyên nhân đó là không nhiều. Như

vậy qua quá trình nhận thức về căn nguyên của bệnh cho thấy phụ huynh trẻ CPTNN ở trường mầm non Hoa Anh Đào đã có sự thích ứng trung bình với vấn đề mà họ phải tìm hiểu, họ chưa có được sự nhận thức tốt.

2.3. Một số biện pháp công tác xã hội nâng cao nhận thức cho phụ huynh trẻ chậm phát triển ngôn ngữ ở trường mầm non Hoa Anh Đào, huyện Khoái Châu, tỉnh Hưng Yên

2.3.1. Thường xuyên tổ chức tập huấn, đào tạo và nâng cao trình độ, năng lực, phương pháp hoạt động của đội ngũ cán bộ, giáo viên và nhân viên công tác xã hội

Có thể thấy, đối tượng phụ huynh trẻ CPTNN ở trường mầm non Hoa Anh Đào khá đa dạng và phong phú, với nhiều thành phần, khác nhau về nhận thức, hành vi, kỹ năng, ứng xử, vì vậy đặt ra cho nhân viên công tác xã hội cần có bản lĩnh, trí tuệ, cách tiếp cận đối tượng phù hợp để đáp ứng tối đa những nhu cầu và mong muốn của phụ huynh trẻ CPTNN trong nâng cao nhận thức về vấn đề này. Tập huấn, bồi dưỡng nâng cao trình độ, kinh nghiệm, phương pháp tác phong công tác cho nhân viên CTXH, cán bộ, giáo viên nhà trường là “chìa khóa” nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động hỗ trợ nâng cao nhận thức cho phụ huynh trẻ CPTNN, đồng thời giúp cho mỗi cán bộ, nhân viên không ngừng trau dồi kiến thức, kỹ năng chuyên môn và kinh nghiệm, luôn tận tụy, hết lòng về công việc của mình, nâng cao tính chuyên nghiệp trong các hoạt động công tác xã hội.

Nhà trường thường xuyên tổ chức các chương trình tập huấn nhằm mục đích nâng cao nhận thức về vai trò, tầm quan trọng của công tác xã hội trường học, bồi dưỡng các kiến thức, kỹ năng về công tác xã hội trong trường học cho đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên tại nhà trường, nội dung tập trung vào: Những vấn đề chung về công tác xã hội trường học, vai trò của công tác xã hội trong trợ giúp trẻ và gia đình trẻ, quy trình triển khai công tác xã hội trường học và kỹ năng công tác xã hội trường học. Qua đó, nâng cao nhận thức của cha mẹ trẻ trong việc hiểu, chia sẻ, đồng hành cùng trẻ góp phần triển khai tốt công tác xã hội trường học.

2.3.2. Tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các tổ chức, lực lượng trong hỗ trợ phụ huynh nâng cao nhận thức về trẻ chậm phát triển ngôn ngữ

Tăng cường các hoạt động truyền thông về vị trí, vai trò, những vấn đề cơ bản về hoạt động CTXH trong nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ

CPTNN. Tiếp tục duy trì, tăng cường thời lượng và nâng cao hiệu quả của việc đẩy mạnh công tác truyền thông qua các phương tiện thông tin đại chúng như báo, đài phát thanh truyền hình, cổng thông tin điện tử ở các địa phương, trường học trên địa bàn huyện Khoái Châu dưới dạng các tin, bài viết, phóng sự... để từng bước nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ CPTNN. Đa dạng hóa các hình thức, phương pháp, cách thức truyền thông về hoạt động CTXH nhằm nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ CPTNN một cách thiết thực, phù hợp. Bên cạnh việc truyền thông qua các phương tiện thông tin đại chúng như báo, đài thì cũng cần có thêm nhiều biện pháp truyền thông khác như mở các cuộc hội thảo truyền thông về trẻ CPTNN để phụ huynh có thể nắm bắt được thông tin, thấu hiểu rõ hơn về trẻ CPTNN và những biện pháp chăm sóc, giáo dục trẻ. Qua những buổi hội thảo như vậy phụ huynh có thể nhận thức và truyền thông đúng về trẻ CPTNN, mặt khác, chính thông qua các hoạt động này phụ huynh sẽ hiểu được những khó khăn, kinh nghiệm và kỹ năng của nhân viên CTXH khi làm việc với trẻ CPTNN. Đối với Ban Giám hiệu Nhà trường cần xây dựng kế hoạch tổ chức các buổi truyền thông, nâng cao nhận thức cho giáo viên, phụ huynh về trẻ CPTNN. Để trẻ CPTNN có thể học tập, vui chơi giống như các học sinh khác mà không hề có sự kỳ thị hay phân biệt nào, kết hợp chặt chẽ với truyền thông, nâng cao nhận thức về chăm sóc, trợ giúp và phục hồi chức năng cho trẻ CPTNN tại cộng đồng, tạo sự đồng thuận và chia sẻ của toàn xã hội đối với trẻ CPTNN.

2.3.3. Đầu tư, hoàn thiện cơ sở vật chất, trang thiết bị, tổ chức bộ máy của nhà trường

Nhà trường là đầu mối thiết lập các mối quan hệ với các ngành, các lực lượng trong cộng đồng cho mục đích thực hiện hoạt động CTXH ở địa phương, làm tham mưu đề xuất chủ trương, chế độ, chính sách cho chính quyền địa phương về trẻ khuyết tật nói chung, trẻ CPTNN nói riêng. Cần chuyên nghiệp hóa hoạt động CTXH trong hỗ trợ nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ CPTNN đối với hoạt động cung cấp dịch vụ hỗ trợ cho trẻ. Các hoạt động dịch vụ cung cấp cho trẻ và phụ huynh cần phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường và chính quyền địa phương để đảm bảo các điều kiện cần thiết. Bên cạnh đó, tiếp tục hoàn thiện cơ sở vật chất và trang thiết bị cho nhà trường nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, phục hồi chức năng cho trẻ CPTNN, quan tâm phát triển các dịch vụ trị liệu tâm lý, dịch vụ CTXH trong chăm sóc và phục hồi chức năng. Nhà trường cần mở thêm các

phòng tham vấn riêng biệt để có thể tham vấn cho phụ huynh, tạo điều kiện để cho giáo viên có thể được đào tạo, bồi dưỡng thêm những kiến thức, kỹ năng tham vấn, tâm lý do chính nhân viên CTXH có chuyên môn đào tạo bài bản. Cần có sự tương tác, kết nối với các trường có trẻ bình thường để tổ chức các buổi ngoại khóa, kỹ năng sống, giao lưu, vui chơi với nhau để cho phụ huynh có thể hòa nhập cùng vui chơi và cũng là để các trẻ bình thường hay cộng đồng cũng sẽ có cái nhìn khác về trẻ CPTNN chứ không còn những ánh mắt sự kỳ thị hay phân biệt đối với các em.

3. Kết luận

Qua các nội dung đã trình bày ở trên cho thấy nhìn từ thực tiễn tại trường mầm non Hoa Anh Đào, đa số các bậc phụ huynh có con CPTNN luôn sống trong tình trạng căng thẳng, mệt mỏi về thể chất lẫn tinh thần, phải tiêu tốn rất nhiều tiền của vào việc chăm sóc, chữa trị và giáo dục con, phải dành rất nhiều thời gian cho việc chăm sóc con, giáo dục con và đưa đón con hàng ngày. Điều này gây ảnh hưởng lớn đến công việc và mức thu nhập của cha mẹ, làm cho cuộc sống đã khốn khó lại càng khó khăn hơn. Trong khi đó thì các nguồn lực hỗ trợ trong xã hội còn khá hạn chế. Nhiều người trong cộng đồng có ánh mắt kỳ thị đối với trẻ khuyết tật, chính vì vậy nhu cầu trợ giúp nâng cao nhận thức cho phụ huynh về trẻ CPTNN ngày càng quan trọng và cấp bách. Với thực trạng số lượng trẻ CPTNN ngày càng gia tăng trong cộng đồng nói chung và trường mầm non Hoa Anh Đào nói riêng, thì đây không còn là vấn đề của riêng mỗi gia đình mà đã trở thành vấn đề của xã hội, cần có sự tham gia hỗ trợ của nhiều người, các tổ chức chính trị xã hội, và sự đồng hành chia sẻ từ cộng đồng.

Tài liệu tham khảo

1. Tạ Thị Ngọc Bích (2015), *Vai trò của nhân viên công tác xã hội trong hỗ trợ hòa nhập cho trẻ chậm phát triển ngôn ngữ tại trường mầm non*, Luận văn Thạc sỹ công tác xã hội (Ứng dụng phương pháp công tác xã hội cá nhân nghiên cứu trên hai trường hợp trẻ chậm phát triển Nguyễn M và Lưu T.Đ)", Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Hà (2014), *Công tác xã hội với hoạt động tham vấn cho cha mẹ có con là trẻ tự kỷ trên địa bàn Hà Nội*.
3. Tô Thị Hương (2014), *Ứng dụng phương pháp công tác xã hội nhóm nhằm nâng cao hiệu quả của công tác giáo dục kỹ năng giao tiếp sớm cho trẻ tự kỷ tại trường mầm non Ánh Sao Mai – Hà Nội*.
4. Nguyễn Thị Thu Trang (2010), *Lý thuyết công tác xã hội*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội.